

Tony Kronevi, vet. med.dr; toxikolog-patolog.

Kunskap om skador av långsiktig hälsopåverkan från den omgivande, yttre och inre miljön.

Sakkunnig i rättsfrågor om kemisk/fysikaliska faktorer i samband med sjukdomstillstånd.

Ridvägen 13 A, 182 39 Danderyd.

Danderyd 2006 06-08

Helsingborgs miljö nämnd

Karl Krooks gata 10

251 89 Helsingborg

Överklagande av Miljönämndens beslut till Miljödomstolen i ärende: 1998-1578.

Klagande: Börje Wigström
Dalhemsvägen 126 A
254 63 Helsingborg

Ombud: Tony Kronevi
Ridvägen 13 A
182 39 Danderyd

Orsak till överklagan: Tidsutdräkt, försumlighet, inkompetens och myndighetsmissbruk.

Bilaga-01, 2005-08-30, Miljönämnden: Angående Länsstyrelsens beslut 2005-06-14. Börje Wigströms lägenhet.

På sidan ett gör Länsstyrelsen en sammanvägd bedömning att det inte är uteslutet att **Wigströms boendemiljö kan ha bidragit till hans besvär.**

2. Aldehydvärdena. I tredje stycket nämner man att de senare uppmätta aldehydvärdena härstammar från Wigströms egendom. **Här nämner också doktor Nielsen i Lund att de uppmätta värdena kan medföra hälsobesvär för känsliga personer.**

3. Isoleringen av kantbalken i kryppgrunden 3.1 kryppgrund: **Under vinter, vår och höst är temperaturen högre i kryppgrunden än ute.** Under sommarmånaderna, juni, juli och augusti, är det tvärt om, vilket innebär att den relativa fuktigheten i kryppgrunden kommer att vara hög under dessa månader. Med det här vill jag påpeka att Helsingborgshem beställde en undersökning av J&W som gjorde en undersökning (okt-dec.2001) man har själv påpekat att **fuktförhållandena är högst mellan juni-augusti och då är följaktligen möjligheterna att fånga in emissionsämnen störst.** Man har alltså en medveten strategi att göra undersökningarna när luftfuktigheten och luften är som torrast. Detta, för att man vet att emissionerna ligger på en mycket lägre nivå vid den torra och kalla årstiden.

4.2, Åtgärder: Den kränkning som min klient fått utstå grundar sig på påståenden om att han skulle ha uppträtt så aggressivt och hotfullt att man inte kunde gå in i hans bostad och åtgärda väggen i sovrummet.

5.2, Tätningar: J&W rekommenderade även att ventilationsdonet för avluft av kryppgrund vid entren skulle flyttas. Enligt Helsingborgshem påstår de att detta inte har skett eftersom det inte påverkar Wigströms lägenhet eller upplevs som ett problem. **Hur kan man göra dessa påståenden utan att ha en dialog med hyresgästen?**

Bilaga-02, 2006-05-24, sammanträdesprotokoll från Miljönämnden, Dnr 1998-1578:

Fuktindikationsmätning: Den 17 januari 2006 gjordes en fuktindikationsmätning i bl.a badrummet som enligt MK visade på normaltorra förhållanden. Enligt miljötekniker Svante Nygårds fuktkvotsmätning visades det ett **fuktvärde på 18%**. 1999 gjordes det förbättringar av bostadsbeståndet på Dalhemsområdet som bl.a innebar att man påförde en

avjämningsmassa som i princip bara hade stelnat när man påförde det nya ytskiktet i form av en ny plastmatta. Följden av det här kan vara att man har byggt in fukten i badrumsgolvet. Vid MK:s inspektion påtalades det av Wigström att det fanns gula fläckar på duschgolv och ute på kulvertvägg i badrummet intill toalettstol och handfat. Enligt MK:s rapport skulle inte det här vara orsakat av emissioner. Vad det gäller fläckarna på badrumsgolvet går det att tvätta bort, även om så är fallet måste man ta reda på orsaken till vad det här beror på och vad det kan tänkas vara för ämnen. **Helt klart är att de här ämnena kommer upp genom rör genomföringen och fukten från golvet, och fastnar som små gula fläckar på väggen intill den inspektionslucka som finns där.** Vid den nya provtagningen som beställdes av Helsingborgshem 2006-01-10 gjordes inte någon luftprovsmätning i badrummet. Om så hade varit fallet hade man kunnat få svar på vad som orsakar de gula fläckarna i badrummet.

Miljönämnden rapporterar: "Formaldehyd- en kunskapssammanställning och riskbedömning" daterad 15 juni 2004 från bl.a socialstyrelsen och naturvårdsverket, framförs det att irritativa effekter på ögon och övre luftvägar ses vid lufthalter kring 300 mikrogram/m³. Man kan därefter tillämpa en säkerhetsfaktor utifrån denna nivå med antagande att en del individer är känsligare än de mest känsliga i den här studien. IMM använde i en utvärdering 1983 (23 år gammalt) en osäkerhetsfaktor om 10 applicerat på irritation hos känsliga individer vid 120-600 mikrogram/m³. man rekommenderar därför en "guidline" om 12-60 mikrogram/m³, vilken också kunde tjäna som lågrisknivå med avseende på cancer.

Vidare redovisas att WHO i en äldre rapport (WHO 1989) har angett att irritation av näsa och svalg kan uppkomma redan vid 100 mikrogram m³ för en 30 minuters period (WHO 2000)

Vid undersökningar som gjorts har det visat sig att medianhalterna inomhus för formaldehyd ligger kring 25 mikrogram/m³. halter över 100 mikrogram/m³ mättes upp i några bostäder.

Enligt Minnesota Department of Health har akrolein ett s.k "Health-Based Value" på 2 mikrogram/m³, baserat på mild ögonirritation.

TVOC-halter: Miljönämnden har bl.a mot bakgrund av yttrandet från institutionen för Yrkes och Miljömedicin i Lund den 7 mars 2002 att olägenhet inte anses föreligga i fråga om TVOC-halt i Wigströms bostad.

Bilaga-03, 2005-04-04, Universitetssjukhuset i Lund (yrkeshygieniker Jan-Eric Karlsson): J-E Karlsson har samma källa som Miljönämnden nämligen Minnesota Department of Health när han beskriver riktvärdet på Akrolein. **Citat J-E Karlsson: Jag måste krypa till korset och erkänna att jag hade fel om Minnesota Health Dept. Riktvärde. För subkroniska effekter tillämpar även de EPA:s värde på 0.02 mikrogram/m³ för Akrolein. Gäller för akut påverkan (lätt ögonirritation hos djur).** Jan-Eric Karlsson nämner också i det här dokumentet ett miljöövervakningsprojekt där de bl.a mäter Acetaldehyd och formaldehyd i lägenheter. **Där Acetaldehyd har ett medianvärde på 16 mikrogram /m³ (spännvidd 7-33) och för formaldehyd på 10 mikrogram/m³ (spännvidd 5-32)** Jan-Eric Karlsson: **I din lägenhet (Wigströms) uppmättes ju Acetaldehyd till 25 mikrogram/m³ och formaldehyd till 37 mikrogram/m³ (mätvärden från Svante Nygårds provtagning)**

Bilaga-04, 1997-12-02 och 2004-10-01 Yrkes och Miljömedicinska kliniken i Örebro, professor Göran Stridh: **Enligt dessa protokoll står det bl.a: Formaldehyd är ett av de mycket få ämnen, där vi har kunskaper om DOS-RESPONS, d.v.s vilken effekt en viss koncentration har på människans hälsa. WHO har föreslagit ett riktvärde för känsliga personer på maximalt 13 mikrogram/m³ i rumsluft. Det uppmätta värdet på 17 mikrogram/m³, ligger i överkant av detta riktvärde.** I en landsomfattande studie av boendemiljön, den s.k ELIB-undersökningen, anges ett medelvärde på 7 mikrogram/m³ (1-25) för bostäder i flerfamiljshus, där värde inom parentes anger lägsta respektive högst uppmätta värde.

Bilaga-05, 2006-01-17, resultat av provtagning i Wigströms bostad (2006 01-10) resultat från analys och provtagning av Formaldehyd, Acetaldehyd och Akrolein. (Analys gjord av Arbetslivsinstitutet): Resultat för formaldehyd (vardagsrum på soffbord) **har ett värde på 30 mikrogram/m³. Även (kök vid spis) har ett värde som även det överstiger det riktvärde på 13 mikrogram/m³ som anges i flera rapporter och som bl.a professor Göran Stridh har angett som ett riktvärde.**

Bilaga-06, Svante Nygårds rapport (2004-07-06) från Börje Wigströms bostad visar på anmärkningsvärt höga värden av aldehyder som visar på en total aldehydhalt på 151,1 mikrogram/m³ varav Akrolein: 53,3 mikrogram/m³. Formaldehyd: 37,5 mikrogram/m³. och Acetaldehyd: 24,7 mikrogram/m³ samt Butanal: 35,6 mikrogram/m³. detta tillsammans med fotomontage som visar hur krypgrunden ser ut.

Summan av det här visar på att Wigströms bostad har aldehydvärden som klart överstiger de gränsvärden som är satta. Formaldehyd och Acetaldehyd som misstänks kunna ge cancer är en mycket stor risk i en inomhusmiljö när de så klart överstiger de gränsvärden som är satta. Bisfenol A som även det är en stor cancerrisk, måste tas på största allvar eftersom det tillsammans med de övriga aldehyderna ger en bostadsmiljö som är ett stort miljöhot. Den höga uppmätta Akroleinhalten tillsammans med övriga ämnen som är uppmätta ger en bostadsmiljö som måste åtgärdas.

Bilaga-07, AKROLEIN, riskbedömning: Utdrag från Environmental Protection Agency (EPA)

Bilaga-08, bisfenol: Vid analys av prov i Wigströms krypgrund har bisfenol detekterats, ett ämne som uppges kunna ge cancer.

Jag vill också påpeka att sista sidan av det här protokollet saknas som anger tidpunkten för överklagandetiden. Dessutom har inte jag fått sammanträdesprotokollet från Miljönämnden från datum 2006-05-24. Eftersom jag är Wigströms ombud är det mycket viktigt att jag erhåller det här protokollet så att jag vet vad som har avhandlats hos miljönämnden och hur vi skall gå tillväga med överklagandet.

Bilaga-09, 2006-04-24, meddelande från Miljökontoret: För att ytterligare förstärka den **tidsutdräkt** som det här för med sig fick jag det här meddelandet 2006-04-25 med besked på att svara senast **28:e april. Jag fick alltså bara 3 dagar för att lämna in ett svar.** Nu gör man vad man kan för att sabotera våra möjligheter för att komma in med våra svar inom rimlig tid. När sen Miljökontor och Miljönämnd tar flera månader på sig för att svara, får vi endast ett antal dagar på oss att inkomma med ett svar. Här kan man tala om **tidsutdräkt**.

Bilaga-10: Detta visar på ytterligare något som är anmärkningsvärt ur utredningssynpunkt. Varför man inte utreder badrummet med motiveringen att hyresgästen vistas där så kort tid.

Bilaga-11-12, Bilder av hudutslag på Wigströms kropp. Bilder på åtgärder av husgrund på Dalhemsområdet.

Bilaga-13, (advokatbyrån Anders Broberg till Miljönämnden 2004-07-18) i uppdrag att få Helsingborgshem och Miljönämnden att förstå hur viktigt det är att Wigström kommer till ett annat friskt boende. Två erbjudanden om ny bostad kom. Det fanns inte några valmöjligheter man fann inte att det kunde vara intressant att diskutera var och hur Wigström ville bo därför accepterades inte Helsingborgshems erbjudanden av Wigström och att ett av erbjudandena också hade problem med inomhusmiljön. Dessa erbjudanden kom innan Anders Broberg blev inkopplad. Några nya erbjudanden om ny bostad har inte kommit sen dess. Enda möjligheten för Wigström att få ny bostad är att köpa en om han hade haft råd.

Länsstyrelsen återremitterade Wigströms ärende till Miljönämnden och pekade på åtgärder som krypgrund och ventilation. Inte någon av dessa åtgärder har gjorts eller kommer att göras. Det enda man har gjort är att åtgärda sovrumsväggen efter provtagningen. Det tog över tre år innan den här åtgärden gjordes. De emissionsproblem som uppenbart finns försöker man få till något annat.

Miljökontoret har gett besked på att den inglasade uteplatsen inte räknas som en del i den övriga bostadsdelen. Den höga luftfuktighet som det här utrymmet ger kan vara anledningen till de höga emissioner som man har funnit här. Wigström har betalningsansvaret för den här inglasade uteplatsen men han kan inte ställa krav på att han skall kunna nyttja den på ett riskfritt sätt. Tala om **MOMENT 22. Resultat av TVOC i uteplatsen har gett en totalhalt på 621 mikrogram/m³. Med ett riktvärde på 200 mikrogram /m³. Varav (1) toluen 119 mikrogram/m³. (2) xylen 115 mikrogram/m³. (3) trimetylbensen 49,7 mikrogram/m³.** ”Se bilaga 6.”

Bilaga-14: (Jag har lämnat en sammanfattande bedömning som (040826) Innehåller jämförande resultat från J&W:s och Svante Nygårds undersökning i Wigströms bostad, sidorna 9-11 och sidorna 14-17.

Bilaga-15, VET DU: En liten översikt på kostnader som **sjukahus -problem** har fört med sig.

Bilaga-16, Helsingborg 2004-07-08: En beskrivning av Wigströms besvär och symptom som han tror har ett samband med hans inomhusmiljö.

Bilaga-17, Helsingborgs dagblad (2006-05-30)

Bilaga-18, Miljökontoret 2006-01-19. Indikationsmätning av fukt i badrumsgolv.

Bilaga-19, ”Vi kallades gnällkarringar” drabbade ger inte upp kampen.

Bilaga-20, Dokumentation som visar på sambandet mellan upplevda hälsoeffekter och uppmätta värden av kemiska ämnen i inomhusmiljön.

Länsstyrelsen återremitterade Wigströms ärende till Miljönämnden och pekade på åtgärder som Krypgrund och ventilation. Inte någon av dessa åtgärder har gjorts eller skall göras. Det enda man har gjort är att åtgärda sovrumsväggen efter provtagningen. Det tog över tre år innan den här åtgärden gjordes. De emissionsproblem som uppenbart finns försöker man få till något annat.

Det är också så att många hyresgästers inomhusklimat är så stort av mikrobiella och kemiska belastningar att man vädrar ut sina bostäder året om med påföljd att värdefull energi slösas bort. **Då kan ventilationskanalerna förorenas av det mögel som suggs in. Helt plötsligt har man skapat ytterligare ett problem i stället för att förhindra ett.**

Det är viktigt att man lyssnar på den klagande och att miljöbalken får det utrymme som lagen säger. Försiktighetsprincipen, bevisbörderegeln, efterbehandlingsansvar och inte minst försiktighetsprincipen är viktiga faktorer att beakta när man utreder och åtgärdar en sjuk inomhusmiljö.

Tyvärr är det också så att gällande lagar kan vara tillåtande men inte tvingande och där det politiska systemet har en låg prioritet. Det kan också vara så, att ett dåligt förslag kan vara bra för den som har nytta av det.

Tyvärr går ibland politiken före en korrekt rättstillämpning även när det gäller miljöfrågor. Eftersom det inte finns krav på att en nämndeman i en miljönämnd skall ha den kunskap som krävs är risken alltför stor att han/hon bifaller ett beslut som i miljöbalkens mening inte är riktigt.

Det talas om amnesti för flyktingar i vårt land och att det är långa handläggningstider (**tidsutdräkt**) och att dessa stackars människor bryts ner och att deras psykiska och fysiska lidande kan vara både långt och sjukdomsalstrande. Då vill jag med skärpa betona att det finns människor som är flyktingar i sitt eget land som kan ha ett långt lidande bakom sig och där de sakta bryts ner av en inomhusmiljö som varken samhälle, politiker eller sjukvården tar ansvar för.

Jag har haft en flerårig korrespondens med Myndigheter i egenskap av ombud för Börje Wigström som bl.a har omfattas av Miljönämnd, Länsstyrelse och fastighetsägare.

Jonas Hansson Helsingborgshem 2003-03-31, 2003-04-08, 2003-05-06, Anders Olsson Helsingborgshem 2006-02-23.

Länsstyrelsen 2005-05-02, 2005-04-26, 2005-01-10, 2005-09-18, Christina Cinthio 2004-09-28, Dick Thörblad 2005-01-10.

Robert Jakobsson Miljökontoret 2005-11-09, 2006-03-04 och 2006-04-05. Miljökontoret 2004-08-26.

Miljönämnden 2004-08-26

Det är viktigt att visa att detta inte bara handlar om Börje Wigström utan att det är många andra som är drabbade och att detta är av stort ALLMÄNT INTRESSE.

Jag vill här också visa på uppdrag som jag har haft och nämna några ärenden som har lett till prövningar i olika instanser och där jag har haft framgång för mina klienter.

1: Miljödomstolen	Målnr. 48:00	Klagande: Marie L Lagerlund
2: Miljööverdomstolen	5331-02	D:o
3: Länsstyrelsen Sthlm	505-04-40833	D:o
4: Miljödomstolen	10425-05	D:o
5: Miljööverdomstolen	1104-06	Marie L Lagerlund
6: Länsstyrelsen Sthlm	505-05-40608	16 familjer O. Palmes gata
7: Länsstyrelsen Sthlm	505-05-44815	Colliander
8: Länsstyrelsen Sthlm	505-05-11999	Ingrid Eliasson
9: Regeringsrätten	1434-2001	Eva Blidegård
10: D:o	6260-04	D:o
11: D:o	6086-2000:12	D:o
12: D:o	6062-04	D:o
13: EU-domstolen	77422/01	Eva Blidegård
14: Regeringsrätten	2768-04	Gudrun Olander
15: Regeringsrätten	2068-2002	Laila Lilienberg
16: Svea hovrätt	T4787/00	Margareta Brohäll
17: JO	2831-2005	Colliander
18: JO	3489-2005	Börje Wigström
19: Länsstyrelsen, Skåne	505-51145-03	D:o

Tony kronevi